

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

การสร้างสรรคงานนาฏกรรมหรือดนตรีกรรม เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้ได้รับความบันเทิงจากงานดังกล่าว ซึ่งการเผยแพร่ไม่สามารถดำเนินการได้โดยผู้สร้างสรรค์ แต่จะอาศัยบุคคลผู้ซึ่งเป็นสื่อกลาง(intermediaries)ในการเผยแพร่ โดยทั่วไปก็คือ " นักแสดง " (performer) ผู้ทำหน้าที่สื่อ หรือ ถ่ายทอดเจตนารมณ์ของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

นักแสดงซึ่งเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่งาน จะต้องใช้ความสามารถไม่ว่าจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือที่เรียกว่า " พรสวรรค์ " หรือ อาจเกิดขึ้นจากการฝึกฝน เรียนรู้หรือการสั่งสอนซึ่งเกิดจากการลงทุนลงแรงในการฝึกซ้อม หรือ แรงบันดาลใจอย่างสูง เช่น นักไวโอลิน ต้องใช้เวลาฝึกฝนทักษะเป็นเวลายาวนานกว่าจะสามารถแสดงผลงานที่มีคุณค่าต่อสังคม แม้ว่าเดิมนักแสดงจะไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เนื่องจากยังมีความเห็นว่าการแสดงเป็นเรื่องของการใช้บุคลิกภาพ หรือ ลักษณะท่าทางของแต่ละบุคคลในการแสดงออก แต่ต่อมานักกฎหมายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แม้นักแสดงไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์งาน แต่เป็นเพียงสื่อกลางในการถ่ายทอดผลงานของผู้สร้างสรรค์ต่อสาธารณะ จึงควรมีฐานะเช่นเดียวกับผู้แปลงานวรรณกรรม ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความคุ้มครอง เนื่องจากนักแสดงเป็นผู้ช่วยเหลือ (contribution) หรือ สนับสนุน (auxiliaries) ในการเผยแพร่งานของผู้สร้างสรรค์ผลงานลิขสิทธิ์

ในปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการบันทึกภาพและเสียง หรือ การสื่อสารโทรคมนาคม (telecommunication) หรือ สื่อหลายทาง(multimedia) หรือ การพัฒนาเทคโนโลยีระบบดิจิทัล (digital technologies) ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้มีผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากงานสิทธิของนักแสดง เนื่องจากการบันทึกหรือทำซ้ำเป็นสิ่งที่ย่าง มีประสิทธิภาพและราคาถูก

การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศ โดยทั่วไปจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เนื่องจากแต่ละประเทศ จะบัญญัติการคุ้มครองขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 แต่จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง โดยขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และ ขนบธรรมเนียมประเพณีในแต่ละประเทศ พอสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. ความหมายของ " นักแสดง " และ " การแสดง " ในกฎหมายต่างประเทศทั้งประเทศที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law และ Civil Law จะบัญญัติจำกัดความที่สอดคล้องกับอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 แต่จะมีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมนักแสดงนานาชาติ (variety artist) แต่ก็ยังมีความเห็นตรงกันที่จะไม่ให้ความคุ้มครองแก่ นักกีฬา ดังนั้นนักแสดง จะหมายถึง ผู้แสดง , นักร้อง, นักเต้นรำ , นักกล่าว , นักพากย์ , ผู้อ่าน , ผู้แสดงละครใบ้ , ผู้แสดงกลอนสด , นักแสดงกายกรรม , นักเล่นกล , นักแสดงละครสัตว์ , ผู้แสดงตลก , ผู้แสดงปาฐกถา , หรือ ผู้ที่แสดง , ร้อง , กล่าว , พากย์ หรือ แสดงในลักษณะอื่นใดๆ เช่น ผู้ควบคุมวงดนตรี , ผู้อำนวยการแสดง , ผู้กำกับละครเวที , ผู้ที่มีส่วนร่วมในการแสดง หรือ ผู้แสดงสดโดยไม่มีการเขียนเนื้อหาไว้ก่อน หรือ ผู้แสดงที่ไม่มีวัตถุประสงค์แสดงต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะการแสดงนั้นจะมีลิขสิทธิ์หรือไม่ก็ตาม

ความหมายคำว่า " การแสดง " ในหลายประเทศไม่จำเป็นว่าการแสดงจะต้องเป็นการแสดงงานวรรณกรรม หรือ ศิลปกรรม ตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 เว้นแต่กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษ ที่ได้กำหนดให้การแสดงการกล่าว หรือ การอ่าน ต้องเป็นการแสดงงานวรรณกรรม เท่านั้น เนื่องจากการแสดงดังกล่าว จะเกี่ยวข้องกับ การพูด เช่น การจ้างนักแสดงอ่านเพื่อบันทึกเสียง

งานแสดงไม่จำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก่อนแสดง หรือ เป็นกรณีเป็นการแสดงงานในทันทีทันใดขณะแสดง หรือ การพูดกลอนสด หรือ ไม่ว่าจะงานที่แสดงจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ก็ตาม ผู้แสดงจะได้รับความคุ้มครองในฐานะนักแสดง และ ความหมายดังกล่าวจะครอบคลุมถึงการแสดงงานพื้นบ้าน (expression of folklore) ซึ่งไม่เป็นการแสดงงานวรรณกรรม หรือ ศิลปกรรม หรือ งานที่ตก

เป็นสาธารณะแล้วก็ตาม ปัญหาการตีความคำว่า แสดง ,ร้อง,กล่าว,พากย์ หรือ แสดงตามบท ในลักษณะอื่นใดจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล

2. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง จะเห็นได้ว่าประเทศต่างๆ จะให้ความคุ้มครองขั้นต่ำสอดคล้องกับอนุสัญญาโรม ค.ศ.1961 แต่มีแนวโน้มในการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ในมาตรฐานที่สูงกว่าอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 เนื่องจากในขณะที่ยกร่างอนุสัญญาโรม เทคโนโลยียังไม่มีความเจริญเท่าปัจจุบันนี้ ดังนั้นในหลายประเทศจึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายของตนเองให้มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองและให้ครอบคลุมการกระทำต่องานการแสดงใหม่ๆ ดังนี้

1. สิทธิเด็ดขาดของนักแสดง หรือ สิทธิในการอนุญาต

1.1. สิทธิในการบันทึกการแสดงสด หรือ การแสดงที่ยังไม่เคยมีการบันทึกไว้ก่อนตามอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 ได้จำกัดเฉพาะ " การแสดงสด " เท่านั้น ที่จะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง แต่แนวโน้มในหลายประเทศไม่จำกัดเฉพาะ " การบันทึกการแสดงสด " แต่ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองถึงการบันทึกจากการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ การบันทึกจากรายการเคเบิล หรือ การบันทึกจากสิ่งบันทึกการแสดงไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม จะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษ และ ประเทศเยอรมัน

การบันทึกการแสดงไม่ว่าจะเป็นการบันทึกทั้งหมด หรือ เฉพาะส่วนที่สำคัญของการแสดง หรือ ส่วนที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในข้อยกเว้น สิทธิของนักแสดงในการคัดลอก ดัดทอนงานการแสดงบางส่วนเพื่อใช้ประโยชน์

การบันทึกการแสดงจะมีความหมายครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกอยู่ในรูปแบบของสิ่งบันทึกเสียง (phonograms) หรือ การบันทึกเสียงระบบดิจิทัล (digital) หรือ แถบบันทึกภาพ (video grams) หรือ โสตทัศนวัสดุ (audiovisual work) หรือ สื่อหลายทาง (multimedia work) เทปคาสเซ็ทคอมแพคดิจิทัล (digital compact cassette)

1.2. สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด หรือ เผยแพร่การแสดงสดต่อสาธารณะ โดยอนุสัญญาโรมให้ความคุ้มครองแก่ "การแสดงสด" (live performance) แม้ว่าในปัจจุบันการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด หรือ การเผยแพร่การแสดงสดต่อสาธารณะมีเพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่ของการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ เผยแพร่จะเป็นการบันทึกไว้ก่อนแพร่เสียงแพร่ภาพ ในต่างประเทศก็ยังคงมีความเห็นสอดคล้องกันที่จะให้ความคุ้มครองเฉพาะการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสดเท่านั้น

การแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด หรือ การเผยแพร่การแสดงสด ไม่จำกัดเฉพาะการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยไร้สาย เนื่องจากในปัจจุบันการส่งสัญญาณไปยังผู้รับมีได้หลายวิธี เช่น การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม การส่งสัญญาณแบบใยแก้วนำแสงหรือเครือข่าย (net work) หรือ การส่งสัญญาณเคเบิลทีวี

ปัญหาที่ว่า การแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ (repeat boadcas) หรือ การส่งสัญญาณต่อๆ ไป (onward transmissions) จะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือไม่นั้น ซึ่งเดิมองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ได้โต้แย้งคัดค้านไม่เห็นด้วยที่จะให้สิทธิแก่นักแสดงโดยให้เหตุผลว่า " การส่งสัญญาณต่อๆ ไป หรือ การส่งสัญญาณผ่านสถานีย่อยเครือข่าย หรือ การแลกเปลี่ยนรายการวิทยุและโทรทัศน์ เป็นสิ่งจำเป็นในการสื่อสาร " แต่อย่างไรก็ตามประเทศญี่ปุ่นและเยอรมันถือว่า การแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำหรือการส่งสัญญาณต่อๆ ไป จะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง

1.3. การทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดง โดยปกตินักแสดงไม่มีสิทธิที่จะทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงที่ตนได้อนุญาตให้บันทึกไว้ เนื่องจากเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงหรือ ผู้ผลิตแถบบันทึกภาพ หรือ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ แต่เนื่องจากในปัจจุบันสื่อกลางที่ใช้ในการบันทึก หรือ อุปกรณ์ในการทำซ้ำมีประสิทธิภาพสูง ง่ายต่อการทำซ้ำ กฎหมายในหลายประเทศจึงได้บัญญัติให้การทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดง ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง เช่น ประเทศญี่ปุ่นและเยอรมัน แต่ได้มีการยกเว้นการใช้ว่าเป็นกรรม

2. สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง

สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง เป็นการที่กฎหมายได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิของนักแสดง และผลประโยชน์ของสังคมที่จะใช้ประโยชน์จากการแสดง โดยอาศัยหลัก " การบังคับให้อนุญาตใช้สิทธิ " (compulsory licensing) ผู้ใช้ประโยชน์งานการแสดงไม่ต้องขออนุญาตจากนักแสดงก่อนใช้ แต่ผู้ใช้ประโยชน์จะต้องจ่ายค่าตอบแทนจากการใช้ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละประเทศ

2.1. การแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ เผยแพร่ต่อสาธารณชน จากสิ่งบันทึกการแสดง หรือ ที่เรียกว่า " การใช้ประโยชน์ขั้นที่สอง " (secondary uses) เป็นกรณีที่มีการนำเอาสิ่งบันทึกเสียงที่ถูกนำออกโฆษณาเพื่อการค้าแล้ว มาใช้ประโยชน์ในการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณะ ผู้ใช้จะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง

2.2. การบันทึกเสียงหรือภาพส่วนตัว เป็นการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงแบบใหม่เนื่องจากเหตุผลว่า " ปัจจุบันอุปกรณ์บันทึกเป็นสิ่งที่หาง่ายและการบันทึกจะสะดวกและมีประสิทธิภาพสูง " ทำให้มีการบันทึกส่วนตัวเป็นจำนวนมาก กฎหมายหลายประเทศจึงได้บัญญัติให้มีการจัดเก็บค่าตอบแทน จากการผลิตหรือนำเข้าอุปกรณ์การบันทึกหรือเทปเปล่า หรือ สื่อกลางเปล่า เพื่อนำค่าตอบแทนดังกล่าวไปชดใช้การสูญเสียโอกาสในการได้รับว่าจ้างให้แสดงแก่นักแสดง

2.3. การให้เช่า หรือ ให้ยืมต้นฉบับหรือสำเนาสิ่งบันทึกการแสดง ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ทุกประเทศจะต้องให้สิทธิดังกล่าวแก่นักแสดง เนื่องจากได้มีการกำหนดมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงขึ้นใหม่ และปัจจุบันประเทศสหภาพยุโรปได้มีการบัญญัติระเบียบดังกล่าวเพื่อให้ประเทศสมาชิกนำไปปฏิบัติ แต่ประเทศญี่ปุ่นได้จำกัดสิทธิดังกล่าวเฉพาะภายในระยะเวลา 12 เดือน นับจากวันที่จำหน่ายสิ่งบันทึกเสียงครั้งแรกในประเทศญี่ปุ่น

4. ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง หลายประเทศได้นำมาตรา 15 วรรค 2 ของอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 ไปบัญญัติไว้โดยกำหนดให้นำ ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไปบังคับใช้กับสิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม และ ใช้หลักการใช้โดยเป็นธรรม (fair use)

5. การแสดงที่บันทึกในภาพยนตร์ หากนักแสดงยินยอมแสดงในภาพยนตร์ หรือ ใตศตทัศน์วัสดุ สิทธิของนักแสดงเป็นอันสิ้นไป เนื่องจากแนวความคิดในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างงานภาพยนตร์หรือ ใตศตทัศน์วัสดุ หากยินยอมให้นักแสดงมีสิทธิในงานดังกล่าว อาจทำให้ผู้สร้างสรรค์ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงานได้

6. สิทธิของนักแสดงร่วม (joint of performers) แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับกันว่า สิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิส่วนบุคคล โดยทั่วไปนักแสดงย่อมบังคับใช้สิทธิ หรือ โอนสิทธิให้แก่ผู้อื่นได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตจากผู้อื่น แต่เนื่องจากความเป็นจริงการแสดงในแต่ละครั้งจะมีผู้เกี่ยวข้องกับการแสดงจำนวนมาก ผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวจะมีสิทธิในฐานะเจ้าของสิทธิร่วม ซึ่งในหลายประเทศเห็นว่าสิทธิดังกล่าว ไม่อาจแบ่งแยกกันได้การบังคับใช้สิทธิ หรือ การโอนสิทธิในการแสดงร่วม จึงต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของร่วม

การบังคับใช้สิทธิของการแสดงร่วม นักแสดงจะต้องแต่งตั้งตัวแทนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือคณะบุคคลในการบังคับใช้สิทธิแทนนักแสดง ทั้งนี้เพื่อขจัดปัญหายุ่งยากในการดำเนินการบังคับใช้สิทธิ กรณีการดำเนินการของตัวแทนโดยชอบยอมผูกพันนักแสดงร่วมทุกคน ข้อจำกัดสิทธิของตัวแทนย่อมไม่ผูกพันบุคคลภายนอกที่กระทำการโดยสุจริต

7. การโอนสิทธิของนักแสดงย่อมเป็นสิทธิของนักแสดง จะขึ้นอยู่กับความตกลงตามสัญญา หรือการอนุญาตให้ใช้งานแสดงไม่จำเป็นต้องทำตามแบบ แต่ความเป็นจริงแล้วต้องทำสัญญาเพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อเป็นการแสดงเจตนา

8. การให้ความคุ้มครองสิทธิแก่นักแสดง อนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 มิได้กำหนดให้สิทธิแก่นักแสดง แต่ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกสามารถเลือกที่จะให้สิทธิแก่นักแสดง เพื่อป้องกันชื่อเสียงของนักแสดง มิให้ถูกบิดเบือน หรือ ถูกทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือ สิทธิที่จะได้ปรากฏชื่อของตนเองในสิ่งบันทึกการแสดง แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มในปัจจุบันได้มีการให้สิทธิแก่นักแสดง เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสามารถแก้ไขงานการแสดงของนักแสดงได้ง่ายขึ้น

9. อายุการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง อนุสัญญาโรมกำหนดระยะเวลาคุ้มครองไม่ต่ำกว่า 20 ปี เป็นเพียงการกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ แต่หลายประเทศได้กำหนดระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงไว้มีกำหนด 50 ปี นับจากที่ได้มีการแสดง ประกอบกับข้อตกลง TRIPS ได้กำหนดระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงไว้ 50 ปี

ข้อเสนอแนะ

การบัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย ประกอบกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีรูปแบบที่หลากหลาย จนกลายเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการสื่อสารไม่มีขอบเขตจำกัด สิ่งที่สำคัญที่สุดที่เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการสื่อสารก็คือ การแสดงของนักแสดงไม่ว่าจะเป็นดนตรีหรือภาพยนตร์ ได้มีการใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านี้ควบคู่ไปกับงานสร้างสรรค์อันมีลิขสิทธิ์ ดังนั้นการให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงที่มีประสิทธิภาพที่สุดจะขึ้นอยู่กับทบทวนปฏิบัติตามกฎหมายที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมการกระทำที่ละเมิดสิทธิของนักแสดง และ พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงได้ในระยะเวลาอันเหมาะสม เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้น ประเทศไทยจึงสมควรพิจารณาเตรียมรูปแบบของการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง เพื่อคุ้มครองการใช้ประโยชน์จากงานการแสดงที่จะเกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ให้กว้างขวางขึ้นดังที่กฎหมายของบางประเทศ ได้กำหนดวิธีการบางเรื่องไว้บ้างแล้ว อาทิเช่น

1.การให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนาสิ่งบันทึกเสียง ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง ทั้งนี้แม้ว่ามาตรา 15 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 จะได้รับบัญญัติให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ ในการให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์และสิ่งบันทึกเสียง แต่ในหมวด 2 การคุ้มครองสิทธิของนักแสดง มิได้มีการบัญญัติให้นำเอาบทบัญญัติในเรื่องดังกล่าว มาบังคับใช้กับสิทธิของนักแสดง โดยอนุโลม ประกอบกับแนวโน้มระหว่างประเทศได้กำหนดให้สิทธิดังกล่าวแก่นักแสดง

2.การจัดเก็บค่าตอบแทน จากการผลิตหรือนำเข้าอุปกรณ์บันทึกหรือเทปเปล่าที่ใช้ในการบันทึกเสียงหรือภาพ ทั้งนี้เนื่องมาจากการบันทึกเพื่อใช้ประโยชน์ส่วนตัวในอาคารบ้านเรือน หรือสำนักงานของผู้ใช้ หรือ ที่เรียกว่า privat use ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากแก่นักแสดง ดังนั้นในบางประเทศจึงได้ให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวแก่นักแสดง เพื่อนำค่าตอบแทนดังกล่าวมาชดเชยความเสียหายให้แก่นักแสดง

3.การจัดเก็บค่าตอบแทน จากการนำเอาการแสดงที่บันทึกอยู่ในงานโสตทัศนวัสดุ ออกแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน เนื่องจากในปัจจุบันมีการใช้สื่อประเภทสิ่งบันทึกเสียงและภาพหรือโสตทัศนวัสดุ เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าอยู่ในหลายรูปแบบ ซึ่งนักแสดงที่การแสดงบันทึกในโสตทัศนวัสดุ ในปัจจุบันไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการใช้โสตทัศนวัสดุในกรณีดังกล่าว จึงไม่เป็นธรรมต่อนักแสดงดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย กำหนดให้นักแสดงที่บันทึกเสียง ได้รับค่าตอบแทนจากผู้นำสิ่งบันทึกเสียงออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า หรือ นำสำเนาไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง เท่านั้น

4.ควรพิจารณาถึงการอนุญาตให้ออนสิทธิของนักแสดงทั้งหมด หรือ จำกัดการโอนสิทธิเด็ดขาดของนักแสดง โดยให้คงมีสิทธิเฉพาะการอนุญาตให้ใช้สิทธิเด็ดขาดเท่านั้น แม้ว่ากฎหมายลิขสิทธิ์จะอนุญาตให้นักแสดง สามารถโอนสิทธิของตนได้ทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งก่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ใช้ประโยชน์ และนักแสดงที่มีชื่อเสียงเป็นที่ต้องการของตลาด สามารถทำความตกลงเพื่อกำหนดสิทธิประโยชน์ของตนกับผู้ใช้ประโยชน์ได้

แต่ในความเป็นจริงแล้วนักแสดงหรือนักร้องที่ยังไม่มีชื่อเสียง จะไม่มีอำนาจต่อรองกับกลุ่มผู้ผลิตสิ่งบันเทิงเสียง หรือ กลุ่มผู้ผลิตสื่อกลางอื่นๆ ในที่สุดนักแสดงก็ต้องโอนสิทธิ์ทั้งหมดให้แก่ผู้ผลิตสิ่งบันเทิง ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตสิ่งบันเทิงเสียงเป็นผู้ผูกขาดสิทธิ์ดังกล่าวทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว หากเป็นเช่นนั้นการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ก็จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

5. การให้ความคุ้มครองธรรมสิทธิแก่นักแสดง เนื่องจากการพัฒนาเทคโนโลยีการบันเทิงในระบบดิจิทัล (digital) สามารถที่จะนำงานการแสดงที่บันทึกไว้มาทำซ้ำ ดัดแปลง หรือ บิดเบือนได้ง่าย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณของนักแสดง

6. รัฐควรเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแล การดำเนินงานขององค์กรจัดเก็บค่าตอบแทน และร่วมกำหนดอัตราค่าตอบแทน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาลุทธิอุปสรรคในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเก็บและจ่ายค่าตอบแทน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่สังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย